

Peter in Marko.

Spisal *Rajko Levin.*

(Konec.)

3.

Od tedaj je Žagar vedno pazil, kako bi mogel izmakniti ono potrdilo, ki sta ga napravila Malovrh in Brezar.

Prilika za tatvino pa se mu dolgo ne ponudi, zakaj Peter je vedno zapiral in skrbno zaklepal vse predale, da se ne bi kaj izgubilo. Nekoč pa pokliče gospodar Petra v svojo sobo. Peter pusti vse predale odprte in hitro odide v Malovrhovo sobo. To priliko porabi Žagar. Urno smukne k predalu ter dolgo išče. Slednjič pa najde dotično potrdilo. Hitro ga spravi v žep, potem pa sede k svoji mizi in piše mirno dalje.

Peter seveda ni nič slutil o tatvini.

Oj, kako dobro se je zdelo Žagarju. Še isti dan piše Marku, da se mu je posrečilo izmakniti oni papir, ki si ga želi in da naj le pride k Malovrhu tirjat denar.

Nekega dne pride Marko k Malovrhu. Temu in Petru se je čudno zdelo, da je prišel Marko, in Malovrh ga nagovori: „No, kaj pa je vas sem privedlo?“

„E, nič posebnega. Prišel sem, da bi poravnala ono malenkost v denarju, ki ste mi jo za gozd dolžni“, odvrne Brezar mirno.

„Saj sem vam vendar takoj plačal, sedaj se menda šalite, gospod Brezar“, se začudi Malovrh.

„Ne, gospod, motite se, saj mi še niste plačali“, odvrne Marko ter se dela kakor bi bil silno iznenaden.

„Poišči, Peter, potrdilo, ki sva ga takrat z Brezarjem naredila“, veli Malovrh.

„Kakšno potrdilo pa sva naredila? Nobenega nisva naredila“, se začne jeziti Marko.

Peter išče in išče, pa ne najde potrdila. Tudi gospod začne iskati, a vse zaman. Marko pa sedi na stolu ter jadikuje, da ga hoče spraviti Malovrh ob tisočake.

Ko je bilo vse iskanje zaman, reče gospod: „Saj sem ga vendar sam spravil, Peter. Ravno v ta predal sem ga dal.“

Marka pretrese, ko zasliši, da je gospodar sam spravil potrdilo, ne pa Peter, ker izpozna, da torej gospod ne more dolžiti Petra, da ga je izgubil. Takoj se pa potolaži in reče sam pri sebi: „Peter mora pa vendar paziti, da se nič ne izgubi; o, bomo že tako naredili, da ga gospodar izpodi.“

„Kje je potrdilo, kje?“ stoka prestrašeni gospodar.

„Zaman iščete, ker ga sploh nisva naredila, ko mi še niste plačali“, se jezi Marko.

„Lažete! Potrpite do jutri, midva s Petrom bova potrdilo iskala, saj mora vendar biti kje. Potem vam ga pa vržem pod nos“, zavpije naposled jezno Malovrh.

„No, že dobro!“ reče Marko. „Zaman ga boste iskali.“ Nato odide.

Peter in Malovrh iščeta ves dan in se čudita, kam bi bilo izginilo potrdilo.

Zvečer odide Peter, truden od iskanja, na izprehod v mestni log. Tam sede med drevjem na klopico ter premišljuje, kako je izginilo ono potrdilo. Saj je vendar vedno pazil, da ni ničesar izgubil. Tako sedi zamišljen dolgo časa. Kar prideta po poti dva moža. Dasi je bilo temno, ju Peter takoj izpozna. Bila sta Marko in Žagar. Peter ni hotel, da bi ga zagledala, zato se pomakne tiho za drevje. Onadva ne opazita Petra.

„To vam je bila zmešnjava“, pripoveduje Marko, „Malovrh in Peter sta iskala potrdilo. Kako sta bila prestrašena, ko ga nista našla. Peter sicer ni potrdila sam spravil, ampak gospodar, ali Peter kot knjigovodja mora paziti, da se nič ne izgubi, in zategadelj ga bo Malovrh gotovo odpustil iz službe.“

„Seveda bo Malovrh odpodil Petra. Pa kako težko sem prišel do potrdila. Že sem obupal, da bi ga mogel ukrasti“, reče veselo Žagar ter si prižge smodko.

To govorita ravno, ko gresta mimo Petra, ki je bil skrit za drevjem. Ta sliši vse. Zdaj uvidi, da je Žagar potrdilo ukradel, da bi njega spravil ob službo.

„A, Žagar in Marko sta se zmenila“, si misli sam pri sebi. Počaka še nekoliko, da onadva odideta, potem pa teče domov h gospodarju, da mu pove. Ta je še vedno iskal.

„Gospod, ne iščite več! Potrdilo je ukradeno, in jaz vem, kdo ga je izmaknil“, zavpije Peter, vstopivši v sobo.

„Kaj? Oh, povej, kako si zvedel. Hitro!“ vzklikne Malovrh ter prime Petra za roko.

Peter sede na stol ter jame pripovedovati, kar je slišal malo prej.

„Zahvaljen bodi Bog, da si to zvedel. Njuno nakano bova že preprečila. Še danes dam Žagarja, ko pride domov, zapreti“, reče Malovrh.

Potem ukaže Malovrh Petru, naj gre po stražnika. Peter odide in se kmalu vrne z njim.

Potem pazi Peter, kdaj pride Žagar domov, zakaj stanoval je pri gosposdu Malovrhu in imel posebno sobico. Ko pride Žagar domov, gre Peter sporočit gospodarju, ki je sedel s stražnikom v svoji sobi in mu razlagal vso stvar.

„Sedaj pa idimo! Vi, gospod stražnik, počakate pred vrati, da vas takoj ne vidi. Midva s Petrom pa stopiva noter in se pomeniva z njim“, deje gospodar, in vsi trije odidejo proti Žagarjevi sobici. Stražnik ostane zunaj. Onadva pa vstopita. Žagar se strese nekoliko, ko ju zagleda.

„Ne čudite se, gospod Žagar, da sva prišla“, reče Malovrh s takim glasom, da obledi Žagar.

„Ukradli ste ono potrdilo, ki sem ga napravil z Brezarjem.“

„Kaj hočete, kakšno potrdilo?“ odvrne oni, in kolena se mu pošibe.

„Nič ne tajite! Jaz sem slišal, ko ste se z Markom pogovarjali o tem“, seže vmes Peter.

„Kje ste slišali? Vi lažete! Ob dobro ime me hočete spraviti“, se izgovarja oni.

Toda ko mu Peter pove, kje je bil skrit, ko ju je slišal pogovarjati se in mu še posamezne besede pogovora navede, ne more več tajiti, ampak pade na kolena pred Malovrha ter ga prosi odpuščanja.

„Brezar me je zavedel“, se izgovarja Žagar.

„Oni se bo tudi pokoril“, mu odvrne Malovrh in pokliče stražnika, ki odvede Žagarja.

„Jutri pa pridite še po onega ptiča, gospod“, reče Malovrh stražniku, potem odide s Petrom spat.

Drugo jutro pride ob desetih Marko. Ponosno vstopi ter reče: „Dobro jutro, gospod Malovrh! Menda nisem prišel prezgodaj. Veste, denarja rabim. Sicer ste mi lahko hvaležni, da vas nisem šel tožiti, ker ste me hoteli prevariti za tisočake.“

„Plačal sem vam, to dobro vem. Ali ker sem izgubil potrdilo, vam tega ne morem dokazati. Zatorej hočem še enkrat plačati. Prosim, stopite v to sobo“, odvrne prijazno Malovrh ter ga odvede v drugo sobo. Komaj pride Marko čez prag, že stopi pred njega stražnik in reče: „V imenu zakona! Odvedem vas v zapor. Stvar se takoj razjasni.“

Marko osupne in obledi, a ko se nekoliko zave, zavpije: „Kaj hočete od mene, kaj sem vam storil?“

„Opehariti ste me hoteli za denar. Potrdilo mi je ukradel Žagar na vaše povelje. Hoteli ste tudi Petra spraviti ob službo“, se oglasi Malovrh.

„Koga hočem jaz varati?“ odvrne oni, in barve ga izpreletavajo.

„Ne tajite ničesar, Žagar je vse dostal in sedaj sedi že v zaporu, kamor pojdete tudi vi“, deje gospodar.

Tedaj uvidi Marko, da zaman taji. Vda se, in stražnik ga odvede v zapor.

Ko sta bila Peter in Malovrh sama, reče ta: „Pridi sem na moje srce, dragi Peter! Nad mojo in tvojo glavo so se zbirali črni oblaki, a rešila sva se nevihte. Ti si rešil mene, da mi ni bilo treba tisočakov še enkrat

plačati Marku, in zato ti hočem biti hvaležen. Že večkrat sem premišljal, komu bi ostavil svoje imetje. Ti bodi moj dedič.“

Peter objame in poljubi Malovrha in reče: „Velika sreča je zame, ker bom vaš dedič, a želim pa, da bi še dolgo živeli.“

Od tedaj pa je imel Malovrh še rajši Petra. A postaral se je. Peter se je vedno bal, da ne bi njegov dobrotnik umrl. To pa se je vendar zgodilo štiri leta pozneje. Peter je bil žalosten. Postal pa je Malovrhov dedič in je bil eden izmed najbogatejših trgovcev. Bil je usmiljen in dobrega srca.

4.

Marko in Žagar sta dobila več mesecev zapora. Ko dostaneta zapor, gre Marko domov, Žagar pa odide po svetu. Vaščani niso Marka sedaj nič več tako spoštovali kakor poprej. To je Marka žalilo in bil je na ves svet jezen, Petra pa je smrtno sovražil. Poprej je bil delaven, sedaj pa se ni več brigal za delo. Jel je popivati. Časih je šel za več dni z doma. Zaman sta ga prosili mati in njegova žena, naj se poprime dela. Marku ni bilo več za gospodarstvo, ki je šlo vedno bolj rakovo pot. V malo letih je zapravil vse gozdove in vse polje. Ostala mu je le še hiša in nekoliko suhih krav. Dolga je napravil veliko, in od vseh strani so ga stiskali dolžniki. Nekdanja trdna Markova hiša je bila sedaj sama beračija. Prav nič se niso vaščani čudili, ko je sodnijski sluga neko nedeljo po maši naznanil, da se bo čez nekoliko dni na javni dražbi prodajala Markova hiša.

In res, dva tedna pozneje se pripelje komisar v vas k Markovi hiši. Prišlo pa je tudi precej kupcev, med njimi tudi Peter. Dražba se prične, kupci cenijo in primikajo po desetakah, toda Peter, ki je imel največ denarja, kupi hišo. Ko odšteje Peter denar, stopi v hišo. Stanoval pa je notri še vedno Brezar s svojo družino in z materjo.

Ko stopi Peter v hišo k njim, zavpije Marko:

„Kaj, ti si kupil hišo? Le imej jo, požeruh! Kdaj pa moram iti iz nje?“ Mati in vsa družina joče. Peter reče: „Marko, krivično me sodiš, ako misliš, da te zapodim iz hiše. Le ostani v nji! Tako plačujem jaz tvojo hudobijo. Tudi vi, mati, se ne bojte ničesar!“

Mati in Markova družina pade pred Petra na tla in ga zahvali za dobroto, čeravno ji brani. Toda Marko mu reče: „Rajši grem takoj iz hiše, kakor da bi od tebe sprejemal dobrote. Le imej hišo, mi gremo iz nje!“

„Marko, ne bodi tak! Ali si še vedno name jezen? Glej, jaz grem sedaj nazaj v mesto, ti pa naredi s hišo, karkoli hočeš, saj je sedaj zopet tvoja“, reče nato Peter in hoče oditi.

Že prime za kljuko pri vratih, kar ga zgrabi Marko za roko ter mu reče: „Odpusti mi, Peter, dragi Peter, da sem te hotel nekdanj v nesrečo spraviti. Ah, Peter, ti si mi vseeno tako dobrotljiv.“

Peter se začudi, da se je Marko tako hitro izpremenil, potem pa zajočeta oba od veselja in žalosti. Zopet se sprijaznita.